

VOLD MOD BØRN

Børn og unges gode råd og kvalificeringer
til Social- og Boligministeriets arbejdsgruppe
om vold mod børn

Indhold

Forord / 3

Indledning / 4

Del 1:

**Børne- og ungepanelets gode råd til at hjælpe
børn der oplever vold / 6**

Skole og fritid / 7

Kommune / 10

Familie og netværk / 13

Sundhed og sikkerhed / 15

Del 2:

**Børne- og ungepanelets kvalificering af
arbejdsgruppens anbefalinger om vold mod børn / 18**

Om børne- og ungepanelet / 30

Alt for mange børn i Danmark vokser op med vold som en del af deres hverdag. Det er et alvorligt brud på deres ret til beskyttelse, som fastslås i FN's Børnekonvention. En undersøgelse fra Børns Vilkår viser, at hvert sjette barn har været udsat for fysisk eller psykisk vold fra en af deres nærmeste voksne i 2025. At være udsat for vold kan have alvorlige konsekvenser for børns trivsel, helbred og mentale sundhed, både i deres barndom og videre ind i voksenlivet.

Børns perspektiver er afgørende, når vi voksne skal forstå, hvordan vi bedst kan beskytte børn mod vold, og hvordan vi skaber tryghed og støtte for dem, der har været udsat for det. Børn har unik viden om, hvordan det er at være dem, og hvordan det føles, når vold fylder i deres hverdag.

Da Social- og Boligministeriet nedsatte en arbejdsgruppe om vold mod børn, stillede Børnerådet derfor spørgsmålet: *Hvor er børnenes stemmer?* Det blev startskuddet til et børne- og ungepanel, hvor børn og unge, som har oplevet vold i hjemmet, har bidraget med deres viden og forslag til, hvordan samfundet kan blive bedre til at forebygge, opspore og handle, når børn udsættes for vold. Det er deres stemmer og gode råd, dette hæfte samler og formidler.

Børne- og Ungepanelet siger meget klart, at de har brug for voksne, de kan føle sig trygge ved. Man kan ikke lovgive sig til tryghed, men det kræver tydelige politiske prioriteringer og rammer at sikre, at børn får adgang til voksne, de tør betro sig til. Panelet fremsætter desuden en række løsningsorienterede råd til handling, hvoraf nogle er mere velkendte end andre. Det skal vi turde handle på.

Jeg vil gerne rette en stor tak til de børn og unge, der har deltaget i panelet. Deres mod og klarsyn er en stærk påmindelse om, at børn ikke bare er dem, vi skal beskytte – de er også dem, vi skal lytte til. Deres stemmer forpligter. En tak skal også lyde til de organisationer og fagpersoner, der har formidlet kontakt til børn og unge. Jeres engagement og samarbejdsvilje har været afgørende for, at vi har kunnet gennemføre panelet.

Kære politikere: Hvis vi vil volden til livs, må vi lytte til børnene – det er dem, det handler om. Gør jer selv den tjeneste at stoppe op og dvæle ved panelets ord. Børne- og ungepanelet har gjort sig umage og har en stærk tro på, at netop I kan gøre en forskel, så andre børn ikke skal opleve det, de selv har oplevet – at vokse op med vold i hjemmet.

Bente Boserup,
Forperson i Børnerådet

Som led i aftalen om udmøntningen af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet (SSA) 2024–2027 har social- og boligministeren nedsat en arbejdsgruppe om vold mod børn. Arbejdsgruppen har til opgave at udarbejde anbefalinger til, hvordan vold mod børn bedst kan forebygges, opspores og behandles. Indsatsen skal fokusere på midlertidige initiativer, der kan iværksættes inden for en økonomisk ramme på 10 mio. kr., som er afsat gennem SSA-aftalen. Arbejdsgruppen har særligt fokus på vold i hjemmet, hvor både fysisk og psykisk vold kan være en del af barnets hverdag.

På Børnerådets initiativ besluttede arbejdsgruppen at inddrage børn og unges egne perspektiver i arbejdet. Det er sket ved at nedsætte et børne- og ungepanel bestående af 14 børn og unge i alderen 6-20 år, der har oplevet vold i hjemmet. Panelet har haft til formål at give input og råd til, hvordan børn, der oplever vold i hjemmet, bedst kan hjælpes, samt at kvalificere arbejdsgruppens anbefalinger. Dette hæfte formidler de perspektiver og råd, som panelet har bragt i spil.

Når børn og unge deler deres råd og perspektiver, gør de det fra et andet udgangspunkt end professionelle voksne. De har ikke adgang til samme viden om strukturer, lovgivning og kommunale rammer og eventuelle begrænsninger – deres perspektiver har rod i, hvordan vold og hjælpesystemer *opleves i praksis* og viser dermed veje til forbedringer, som professionelle ellers kan overse. Det er derfor de voksnes ansvar at lytte, forstå og omsætte børnenes forslag til konkret handling og forbedring.

Netop fordi børnene har talt ind i en politisk og faglig kontekst, har de bragt nye nuancer og konkrete forslag frem, som vi voksne må tage alvorligt og handle på, men børne- og ungepanelet bekræfter også det billede, vi genkender fra andre undersøgelser om børns oplevelser af vold i hjemmet.

Når man læser dette hæfte, vil man derfor opleve, at panelets generelle råd til at hjælpe børn, der udsættes for vold, ikke bare bekræfter, men også uddyber og nuancerer det, vi allerede ved fra eksisterende litteratur. Samtidig indeholder panelets refleksioner over arbejdsgruppens anbefalinger, nuancer og idéer, der både kvalificerer og udfordrer gængse forestillinger og forståelser om, hvad der skal til for at hjælpe børn, der oplever vold.

Børne- og ungepanelets stemmer bidrager altså samlet set til at nuancere voksnes forståelse, synliggøre det, der ellers risikerer at blive overset, og gør os klogere på, hvordan vold og hjælpesystemer *opleves* af dem, det hele handler om. Med dette følger et ansvar: at omsætte børnenes perspektiver til konkret forandring – også dér, hvor børnene selv ikke kan være helt præcise i forhold til, hvad der skal til.

Børnerådets sekretariat har planlagt, udviklet og gennemført arbejdet med panelet i samarbejde med en psykolog fra Børnehus Hovedstad og en børneinddragelsesspecialist fra Børns Vilkår.

Oprindeligt var panelet planlagt til afholdelse over to heldagsworkshops med alle deltagere, men på grund af logistiske udfordringer i forhold til at samle alle deltagere på de to workshops har vi måtte variere deltagelsesformerne. Det har betydet at fire børn og unge deltog i to heldagsworkshops, fire børn og unge blev interviewet og seks børn fra en etableret børne-gruppe deltog på en workshop. Alle perspektiver er indsamlet og behandlet efter samme tilgang uafhængigt af deltagelsesform.

Indholdet i dette hæfte er baseret på Børnerådets analyse, sammenskrivning og fortolkning af deltagernes egne udtalelser. Vi har bestræbt os på at være så tro mod deres stemmer som muligt. Når vi i dette hæfte henviser til "børne- og ungepanelet", er det den samlede gruppe af alle de børn og unge, som har deltaget – uanset deltagelsesform – der henvises til.

Læs mere om børne- og ungepanelet på side 30.

Læsevejledning

Hæftet er inddelt i to dele:

Del 1: Børne- og ungepanelets egne råd til, hvordan indsatsen mod vold mod børn kan styrkes. Rådene er struktureret efter fire centrale kontekster, som panelet har oplevet relevante for at hjælpe børn, der oplever vold: *Skole og fritid, Kommune, Familie og netværk* samt *Sundhed og sikkerhed*.

Del 2: Panelets refleksioner over og kvalificering af arbejdsgruppens anbefalinger. Alle citater i rapporten er anonymiseret. Det betyder, at alder ikke fremgår, og navne er pseudonymer. Kønsfordelingen er også skjult. Anonymiseringen er et metodisk og etisk valg, som har til formål at beskytte børnene og de unge.

Kort om børne- og ungepanelet

- 14 børn og unge i alderen 6-20 år
- To heldagsworkshops, interviews og en 1,5 times workshop i en børnegruppe
- En børneinddragelseskonsulent og en eller flere børnefaglige medarbejdere har været tilstede
- Alle børnene og de unge har oplevet vold i hjemmet
- Børnene og de unge har deltaget på baggrund af motivation og har modtaget en gave som tak for deres deltagelse

VOLD MOD BØRN

Del 1:
**Børne- og ungepanelets gode råd til at
hjælpe børn der oplever vold**

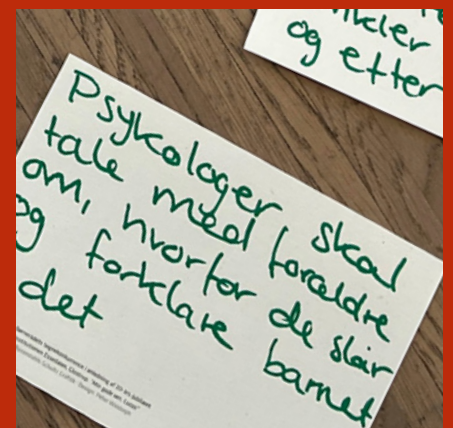
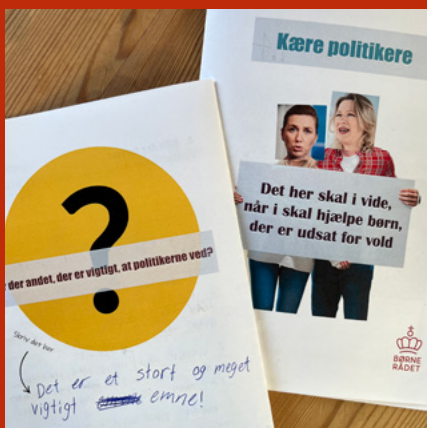
Skole og fritid

Voksne mangler viden og handlekraft til at håndtere, når børn har det svært

Børne- og ungepanelet peger på, at skole og fritidslivet er centrale arenaer for hjælp til børn, der oplever vold i hjemmet. Det er her, børn tilbringer en stor del af deres hverdag og opbygger relationer til voksne uden for familien. Panelet fremhæver, at der i disse arenaer mangler flere voksne, som har viden om tegn på vold, mod til at handle og tid til at hjælpe børn, der udsættes for vold. Panelet fortæller, at det kan være svært at få sagt, hvordan de har det, eller hvad der sker derhjemme. Enten fordi de mangler en anledning, eller fordi de ikke er sikre på, om det, de oplever derhjemme, er normalt. Panelet fortæller om, at voksne overser tegn på mistrivsel og vold eller undlader at reagere på deres viden eller bekymringer. Samtidig fortæller enkelte i panelet om at frygte at miste deres plads i fællesskabet, fordi de føler sig unormale på grund af problemerne i hjemmet.

”

Lærere og pædagoger skal holde øje med, om barnet ser trist ud, har tårer i øjnene eller ligner, at de har haft en svær morgen. Så skal de snakke med barnet om, hvad der er galt. / Sigurd

Panelets gode råd til skole og fritidsområdet:

Uddan og støt voksne til at handle på deres bekymringer

Panelet foreslår, at voksne omkring børn i skolen og i deres fritidsliv bliver uddannet til at genkende tegn på mistrivsel og specifikt tegn på vold samt til at reagere og handle, når de har en bekymring for et barn. Panelet opfordrer til, at voksne hellere skal overreagere end underreagere – tage den svære samtale med forældre, familiemedlemmer og ikke mindst kommunen. Panelet understreger, at der er brug for, at voksne i skole og fritidsliv får de rette rammer for at sikre, at børn i familier med vold får den hjælp, de har brug for.

Skab rammer med tid og opmærksomhed på børns signaler og behov

Panelet peger på, at der er brug for voksne, der stopper op og ser børns tegn på mistrivsel; tårer i øjnene, bekymrede ansigter og tristhed. De peger også på, at voksne skal være særligt opmærksomme på dem, når der sker store skift i familiodynamikken, eksempelvis når en forælder får en ny partner, eller relationen mellem barnet og en forælder ændrer sig markant. Panelet efterspørger voksne, der har tid og ressourcer til at skabe et rum for fortrolighed med både tid, hygge og omsorg, hvor de kan tale med barnet, spørge ind og ikke "give op" på barnet. Voksne, der har tid til og ansvar for at følge op på barnet og være insisterende, men omsorgsfulde i kontakten.

”

[Det er et problem, at] Voksne ikke gør noget.
For eksempel skolelærere, sygeplejerske, venner,
familiemedlemmer osv. – selvom de ved det,
så gør de ikke noget ved det. / Helmer

Undervis i børns rettigheder med fokus på vold

Børne- og ungepanelet mener, at både børn og voksne i skole- og fritidslivet skal kende til børns rettigheder og vide, hvor børn kan få hjælp, hvis de oplever vold derhjemme. Undervisning til børn, som indeholder viden om forskellige former for vold, særligt psykisk vold, fordi psykisk vold kan være sværere at genkende. Panelet understreger, at børn skal undervises tidligt og gerne ofte om børns rettigheder. Konkret foreslår panelet, at der i skolen indføres en fast årlig uge om børns rettigheder og vold.

Panelet forslår, at voksne i skolen faciliterer trivselstimer med fokus på vold, der kan åbne for dialogen mellem lærer og barn om problemer i hjemmet. I timerne skal der være plads til at tale om vold, grænser og familieliv, så børn ved, at vold aldrig er okay, og hvor de kan få hjælp. De voksne skal gerne gøre brug af videoer eller eksempler på historier fra andre børn, som børnene kan spejle sig i. De voksne skal desuden have kompetencer til at tale med børn om vold på en omsorgsfuld og nænsom måde. Børn skal præsenteres for konkrete handlemuligheder i forhold til at få hjælp.

Støt børn i deres fællesskaber

Panelet understreger, at børn, der oplever vold, har brug for at voksne i skolen hjælper med at forklare andre børn om deres særlige situation og sikre børnene en plads i de hverdagslige fællesskaber. Voksne skal hjælpe børn med at forklare, hvorfor et barn skal trækkes ud af klassen og/eller taler med for eksempel en børne- og ungerådgiver. Voksne skal tage hensyn og hjælpe med ikke at drage for meget opmærksomhed på barnet for eksempel ved at kalde dem ud til samtale over højtaleren.

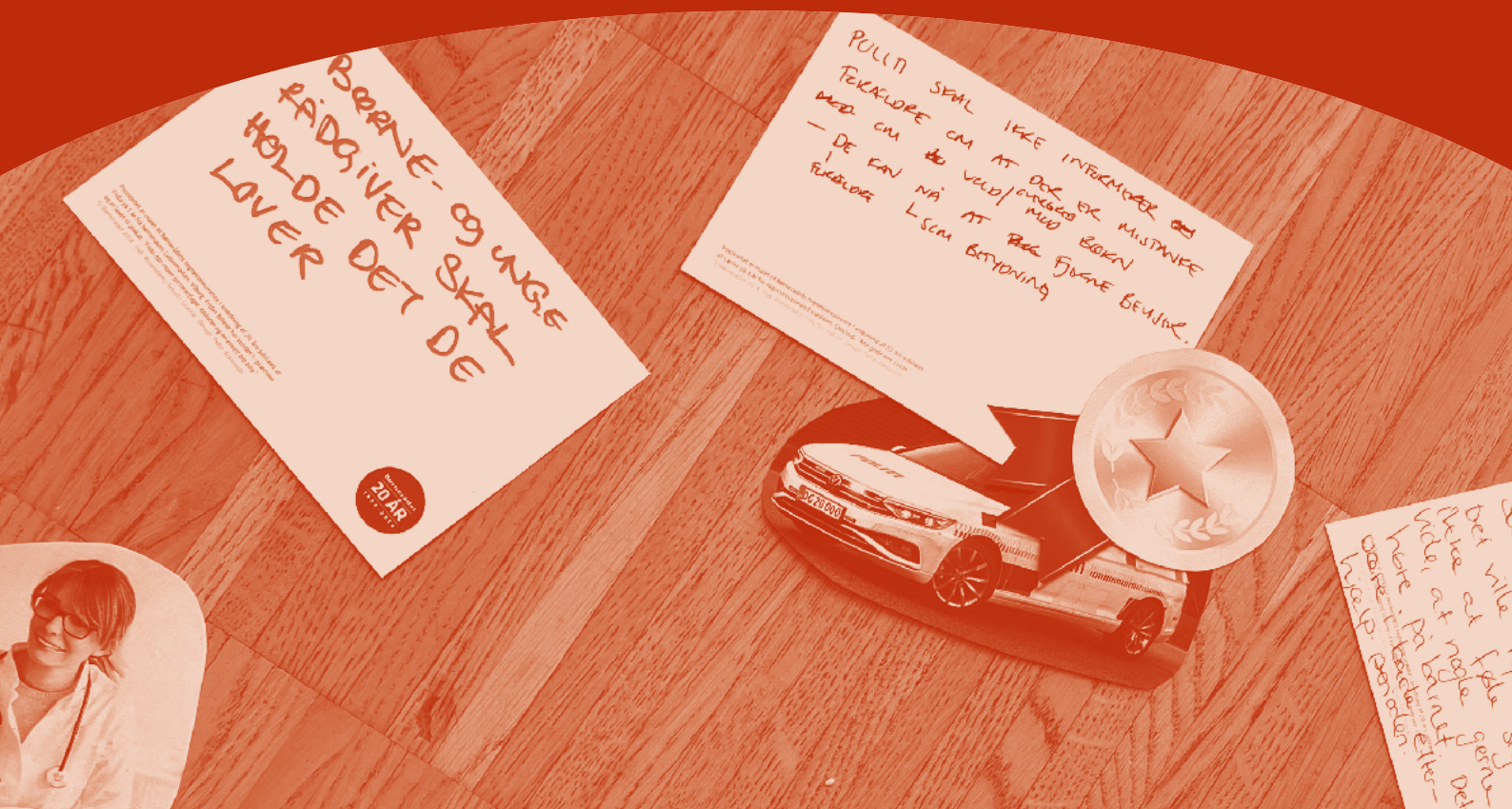
Carsten er min håndboldtræner. Det var
ham, som sagde det til kommunen.
Det har hjulpet ret meget. / Nanna

”

Børne- og ungepanelet peger på en række udfordringer og potentialer i børn og unges kontakt og samarbejde med deres børne- og ungerådgiver. Den mest centrale udfordring er, ifølge panelet, at børn og unge ofte mister tilliden til deres børne- og ungerådgiver. Dette sker især, når de gentagne gange får nye børne- og ungerådgivere, som ikke har tid til eller mulighed for at opbygge en reel relation til barnet. Panelet har erfaringer med, at børne- og ungerådgivere er svære at få fat på, beder dem ringe til politiet, hvis de er bange, og lover ting, der ikke bliver holdt. Nogle i panelet nævner, at de har oplevet at de er blevet straffet af deres forældre, når de kom hjem, for de ting de har sagt på mødet med børne- og ungerådgiveren. Derudover gør panelet opmærksom på, at børn og unge, der har oplevet vold, kan være bange for at være ærlige eller takke nej til den hjælp, som de tilbydes, fordi de er bange for, at det bliver opfattet som om, de ikke ønsker hjælp.

/ Jasmin

Panelets gode råd om børne- og ungerådgivere i kommunen

Børn skal sikres rammer for tillidsfulde relationer til deres børne- og ungerådgiver

Børne- og ungepanelet peger på, at en tillidsfuld relation til deres børne- og ungerådgiver er afgørende for, at børn og unge kan føle sig trygge og få den nødvendige hjælp. Panelet fremhæver tre centrale forhold, der skal være til stede for, at en sådan relation kan opbygges: færre skift, tilstrækkelig tid og rammer samt tilgængelighed.

Det vigtigste forhold er færre skift, da tillid opbygges over tid. Ifølge panelet bør børn udsat for vold ideelt have den samme børne- og ungerådgiver i hele deres forløb, så børne- og ungerådgiveren får mulighed for at lære dem og deres historie at kende.

Panelet understreger, at børne- og ungerådgiveren skal have tilstrækkelig tid og rammer til at lære hele barnet at kende og ikke kun dets sag. Det kan for eksempel være gennem samtaler om andre ting og jævnlige tjek ind med barnet i hverdagen i hverdagslige eller hyggelige rammer udenfor børne- og ungerådgiverens kontor, som eksempelvis ved at gå en tur. Endelig mener panelet, at børne- og ungerådgiveren skal være tilgængelig enten via telefon eller

skriftlig kommunikation. Panelet foreslår, at barnet tilbydes en kontaktmulighed, hvor de kan forvente svar indenfor 1-2 dage. Samtidig er det vigtigt, at kommunikationen er ærlig, tydelig og informativ. De ønsker for eksempel, at børne- og ungerådgiveren bliver bedre til at forberede dem og forklare formålet med undersøgelser og indsatser omkring dem og deres familie. Ifølge panelet er disse tre forhold grundlæggende for, at børn kan åbne op, opbygge tillid og i sidste ende få den rette hjælp.

Børn udsat for vold skal have støtte i relationen til deres forældre

Panelet mener, at børne- og ungerådgiveren bør påtage sig en mere bevidst rolle i forhold til at støtte barnet i deres relation til forælderen eller forældrene. Panelet peger på, at der kan være forskellige støttebehov. Blandt andet nævnes; At børne- og ungerådgiveren skal hjælpe med at skabe et trygt rum, hvor den voldsudøvende forælder ikke er tilstede, så barnet frit kan tale om volden alene med børne- og ungerådgiveren eksempelvis på skolen, så barnet ikke skal være bange for at deres forældre bliver vrede og straffer dem, når de kommer hjem.

Derudover nævnes, at barnet kan have behov for støtte til at opretholde relationen til deres forældre. Enten for at genopbygge relationen til forælderen eller forældrene, eller for blot at bevare kontakten til den ikke voldsudøvende forælder, mens barnet modtager hjælp og skaber afstand til den voldsudøvende forælder. Det er også vigtigt, at børne- og rådgiveren hjælper med at sikre forældrenes samtykke og opbakning til aktiviteter, som barnet ønsker at deltage i.

” Det er et problem, at børn bliver tvunget til at sidde med deres forældre til møder med kommunen – barnet er bange, når forældrene er der og vælger ikke at fortælle det svære. Hvis barnet stadig bor hjemme, straffer forældrene barnet for det, de har sagt, når de kommer hjem.
/ Natasja

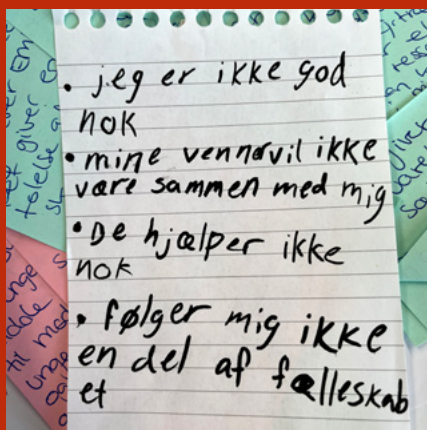
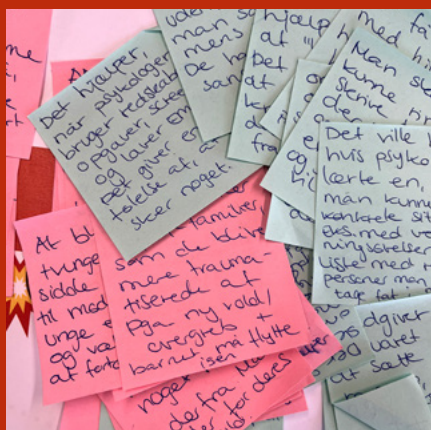
Familie og netværk

Voksne i børns familie og netværk normaliserer volden og svigter barnet, når de ikke aktivt stopper den

Alle i panelet kan fortælle om at vokse op i familier præget af vold, konflikter og følelsesmæssigt kaos og oveni det, at deres nærmeste familie og netværk ikke gjorde noget, selvom de vidste, hvad der foregik. Langt de fleste i panelet oplever, at pårørende som bedsteforældre, mostre, naboer m.fl. havde en fornemmelse af, at noget var galt, men alligevel ikke reagerede. Dette selv om volden, både fysisk og psykisk, var tydelig. I mange tilfælde har flere i panelet oplevet at stå alene og håbe på, at nogen ville gribe ind. Ifølge panelet er det fordi, at voksne omkring dem, både i og uden for familien, manglede mod, viden og handlekraft til at tage ansvar, tilbyde hjælp eller underrette myndighederne.

Samtidig giver panelet udtryk for, at de ønskede, at deres forældre havde fået hjælp og støtte til at stoppe volden. Mange børn oplever, at volden normaliseres af forældrene og at den normalisering forstærkes, når netværket ikke griber ind og hjælper. Det gør det svært at vide, at det ikke er okay at blive udsat for vold og svært at tale om og dermed få hjælp. Relationen til forældrene bliver ofte varigt forandret, og det efterlader børnene med følelse af ensomhed, tvivl og svigt.

” Voksne skal være handlekraftige og modige.
De skal turde underrette. / Helmer

Panelets gode råd om støtte til familie og netværk:

Understøt familiemedlemmer og pårørende i at handle ved bekymring om vold mod børn

Børne- og ungepanelet fremhæver, at familiemedlemmer og pårørende skal støttes i at nedbryde de barrierer, der kan stå i vejen for at sikre hjælp til børn i deres netværk, som oplever vold eller andre problemer i hjemmet. Panelet peger på, at der mangler en indsats, der kan give voksne mere mod og handlekraft til at reagere og insistere på at sikre hjælp, når de kan se, at et barn har brug for det. Denne indsats skal blandt andet hjælpe i situationer, hvor familiemedlemmer eller pårørende ikke handler af frygt for konsekvenserne.

Forældre skal have støtte til opdragelse uden vold

Panelet peger på, at forældre, der udøver vold mod deres børn, har brug for viden og vejledning til at opdrage uden vold. Flere paneldeltagere fortæller, at vold har været deres forældres måde at forsøge at opdrage på, og tilføjer, at forældre ofte har manglet indsigt i egne begrænsninger. Derfor fremhæver panelet, at indsatser ikke bør være afhængig af forældrenes egen motivation for at ændre deres opdragelsesmetoder, men i stedet være en hjælp, som aktivt tilbydes af personer, der er omkring familien. Panelet peger ikke på, hvem disse personer konkret kan være.

”

Når vi pludselig skulle hjem fra familieting pga. en konflikt eller dårlig stemning, tilbød mormor at vi kunne blive, fordi hun godt vidste det. Men hun insisterede ikke, hun tilbød det bare. Hun skulle have insisteret og taget ansvar for os.
/ Lise

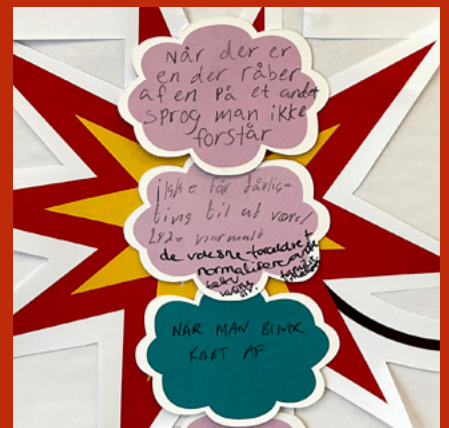
Sundhed og sikkerhed

Mangel på børnevenlige rammer og indsatser der tilbyder reel hjælp på barnets præmisser

Børne- og ungepanelet peger på en række udfordringer og dermed forbedringspotentiale i deres møde med forskellige specialiserede fagligheder, som de stifter bekendtskab med som en følge af deres opvækst i vold. Det gælder for eksempel møder med sundhedsvæsenet, retsvæsenet, politiet, psykologer og andre faggrupper.

Panelet fortæller, at de møder utrygge og ikke-børnevenlige rum og situationer særligt i forbindelse med at blive afhørt og vidne. De savner reel og akut hjælp i krisesituationer, eksempelvis i anonyme rådgivningstilbud og i døgnvagten, men også i sundhedsvæsenet, hvor de oplever manglende viden om tegn på vold og mistrivsel. Nogle i panelet efterlyser også, at fagpersoner bliver mere opmærksomme på ikke at overse drenge, som følge af forudfattede forventninger til at drenge kan holde til at blive udsat for mere end piger. Desuden nævner panelet også erfaringer med voksne på tværs af fagligheder, som ikke formår at kommunikere ærligt, børnevenligt og med blik for børn og unges sikkerhed. De beskriver hjælpeindsatser, som ikke opleves som reel hjælp, fordi de ikke er afstemt med barnet selv.

” Jeg kom ind med selvmordsforsøg, de burde have set et mønster og kommet med noget hjælp. De sagde, at jeg bare kunne tage hjem. / Jasmin

Børn og unges gode råd til sundhed- og sikkerhedsområdet:

Alle afhøringer af børn skal laves i et børnehus og med video

Panelet peger på, at alle børn og unge under 18 år bør afhøres med video i et børnehus. Det er vigtigt, at unge afhøres i børnevenlige rammer i et børnehus og ikke skal gentage, hvad de har oplevet, flere gange eller møde op og vidne i retten. Det bør ifølge panelet ikke afhænge af alder, men om at skabe en tryk ramme for at kunne tale om noget af det sværeste, man har oplevet. De tilføjer, at det er vigtigt med en afhører, der smiler, udviser empati og taler om almindelige ting, inden selve afhøringen begynder, fordi det kan gøre hele oplevelsen mindre skræmmende og mere tryk.

Børn skal tilbydes konkret og akut hjælp, når de står i en krisesituation

Børn og unge udsat for vold skal tilbydes konkret og akut hjælp, når de står i en krisesituation. Flere i panelet peger på behovet for at få akut hjælp, når de står i en krisesituation. Akut og konkret hjælp skal blandt andet kunne fås hos døgnvagten, eksempelvis når børn og unge flygter fra hjemmet som følge af en konflikt. Her er det afgørende, at barnet ikke blot sendes tilbage til hjemmet og konflikten uden hjælp. Børn og unge skal gennem deres kontakt med anonyme rådgivningstilbud også tilbydes reel hjælp eller vejledning til at få den nødvendige hjælp.

Hjælp skal også igangsættes i forbindelse med sygehusbesøg og kontakt med sundhedsvæsen. Sundhedspersonale skal have viden om tegn på vold og være i stand til finde ud af, om børn og unge lever med vold i hjemmet. Enkelte i panelet peger på, at det centralt at alle fagpersoner bliver opmærksomme på ikke at overse drenge på grund af forudfattede forventninger om ofre for vold. For panelet er det relevant, at børn og unge ikke oplever at blive sendt hjem uden hjælp eller en klar vej til at få den, når de møder sundhedsvæsenet for eksempel i forbindelse med akutte indlæggelser eller selvmordsforsøg.

Voksne skal informere børn – tydelig, ærlig og bevidst kommunikation

Panelet peger på, at alle de voksne, som børn og unge møder som følge af en opvækst præget af vold, skal informere barnet om, hvad der kommer til at ske på en tydelig, ærlig og børnevenlig måde. Det er vigtigt, at barnet oplever, at de voksne forstår dets situation, tager problemet alvorligt og kan forklare, hvad formålet med hjælpen er, og hvad barnet kan forvente. Når voksne ikke lykkes med at forklare ting ordentligt, så kan børn blive bekymrede og bange for, om der er noget galt med dem, og om de voksne rent faktisk kan og vil hjælpe.

”

Man bliver i det svære, fordi man har erfaring med, at døgnvagten bare sender en hjem igen.
/ Natasja

Panelet fremhæver også, at nogle voksne skal blive bedre til at vurdere og være bevidst om, hvilke informationer der skal deles med deres forældre – de peger særligt på, at politiet skal blive skarpere på IKKE at dele information om vold med forældre. Nogle i panelet fortæller om at have taget sig sammen til at tale med politiet og efterfølgende stået tilbage med en oplevelse af, at politiet har ”advaret” deres voldsudøver ved at fortælle om barnets henvendelse. Panelet peger på, at særligt de voksne, som børn og unge ikke når at opbygge en relation til, bør blive dygtigere til at informere børn og unge på en tydelig, ærlig og børnevenlig måde.

Hjælp og terapi på barnets præmisser

Børne- og ungepanelet peger på, at hjælpeindsatser, som for eksempel terapi, kun er en reel hjælp, når det er afstemt med barnet, både i forhold til indholdet og hvordan deres forældre skal være en del af det. Nogle i panelet peger på, at eksempelvis terapi sammen med forældre skal være afstemt med barnet, fordi terapien ikke virker, hvis barnet er bange for, at forældrene bliver vrede, og at det kan have konsekvenser for barnet, når det kommer hjem sammen med forældrene.

Nogle paneldeltagere peger på, hvordan eksempelvis terapi i højere grad bør være en fysisk og sanselig oplevelse, og hvor der tilbydes redskaber til at håndtere konkrete situationer for at det opleves meningsfuldt og som en hjælp. Eksempler herpå kan være vejtrækningsøvelser, gå- og samleture, sanserum og opgaveløsning, som kan give en kropslig følelse af, at der sker noget. De konkrete redskaber kan være lister med personer, man kan tage fat i og/eller en plan for, hvad barnet kan gøre, når noget bliver svært at håndtere. Til sidst er panelets råd, at voksne professionelle skal være opmærksomme på, hvordan de sender barnet ud af døren. De skal sikre sig ’at lukke’ barnet igen, hvis de har haft et møde, hvor barnet har åbnet sig og er følsom. For at sikre, at barnet ikke efterlades i den følelsesmæssige sårbare position. Panelet peger på, at disse forhold er centrale for, at hjælpen opleves meningsfuld for barnet og ikke er noget barnet ender med at gå med til for de voksnes skyld.

Det ville gøre hele livet bedre. Det er utrygt at skulle sidde foran tiltalte. Man føler det samme som mindre børn [som ung]. / Natasja

”

VOLD MOD BØRN

**Del 2:
Børne- og ungepanelets kvalificering
af arbejdsgruppens anbefalinger
om vold mod børn**

Børne- og ungepanelets kvalificering af anbefalinger

Børne- og Ungepanelet har kvalificeret arbejdsgruppens anbefalinger om vold mod børn. Kvalificeringen er foregået sideløbende med arbejdsgruppens arbejde, og panelet har derfor forholdt sig til et tidligere udkast til anbefalingerne, udarbejdet af Social- og Boligministeriet på baggrund af arbejdsgruppens møder.

Efterfølgende er Børne- og Ungepanelets perspektiver blevet forelagt arbejdsgruppen, og anbefalingerne er siden blevet revideret og ændret både hvad angår indhold og overskrifter.

I dette hæfte gengives panelets kvalificering i sin fulde længde under de endelige anbefalinger, som de fremgår i Social- og Boligministeriets rapport. Det betyder, at der i nogle tilfælde kan være forskelle mellem det, panelet har forholdt sig til, og de endelige formuleringer. Kvalificeringerne bør derfor læses med forståelse for, at de knytter sig til en tidligere version af anbefalingerne.

Panelet har desuden kvalificeret en anbefaling om psykisk vold, som nu er indarbejdet i anbefalingen "Et fælles ansvar i befolkningen til bekæmpelse af vold mod børn", samt en anbefaling om, at "Alle børn under 18 år skal tilbydes en videoafhøring i et børnehus, hvis de har været udsat for vold". Den sidstnævnte anbefaling er angivet i følgeskrivet til Social- og Boligministeriets rapport, og Børne- og Ungepanelets perspektiver på afhøringer kan derfor læses dér og i del 1 af dette hæfte.

Teksten er udarbejdet af Børnerådet, som har analyseret og formidlet Børne- og Ungepanelets perspektiver. Hvis du vil læse mere om arbejdsgruppens anbefalinger, findes de i Social- og Boligministeriets rapport. Du kan også læse mere om panelets arbejde på side 30.

Forestil dig, at du vil slå dig selv ihjel kl. 6, og selvmordslinjen lukker kl. 5. De skal have åbent 24/7. Hvis Circle K kan have åbent døgnet rundt, så kan selvmordslinjen også.

/ Jasmin

Anbefaling 1

Materiale om vold til frivillige

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der udarbejdes et materiale, som kan anvendes af frivillige, når de bliver bekymrede for et barn – også før volden i familien opstår

Vær opmærksom på risiko for eskalering af volden og behovet for hjælp til barnet

Børne- og ungepanelet mener overordnet, at det kan være en god idé, at voksne i deres hverdag får viden om og hjælp til at tale med forældre om de problemer, som barnet oplever i familien. Panelet understreger, at det er afgørende, at de voksne som skal tage dialogen med familierne, er virkelig kompetente. Nogle i panelet udtrykker bekymring for, at det kan være risikabelt, hvis andre voksne tager en dialog med forældrene om bekymringer i familien. Ifølge panelet kan det få volden til at eskalere, fordi forældrene bliver vrede på barnet, hvis de tror barnet har fortalt en voksen om volden. En deltager fortæller, hvordan det kan gå galt, når voksne ikke handler: *"Jeg sagde det, men fik en på hovedet, fordi jeg sagde det. Hvis de ikke handler på det, så er det ikke godt."*

Derfor foreslår panelet, at voksne, som er bekymrede for et barn, i stedet bør gå til kommunen fremfor selv at tage dialogen med forældrene. Hvis den voksne også, eller i stedet, underretter, er der større mulighed for at barnet får hjælp, og kommunen kan stille krav til forældrene. Som ét af børnene siger: *"Hellere overreagere end ikke at gøre noget – det er nemmere at bede om tilgivelse end tilladelse."*

Overvej målgrupperne – udvid til andre familiemedlemmer og involver fagprofessionelle

De fleste i panelet er optagede af, hvordan dialogen kan føre til hjælp til barnet. Derfor foreslår nogle af deltagerne, at de bedste til at tage dialogen med forældre er børne- og ungerådgivere – ikke frivillige. Dette begrundes med, at børne- og ungerådgivere er dem, som ved mest om vold, og som kan sætte ind med indsatser for børn og deres forældre.

Flere i panelet nævner, at det også kan være en god idé at de voksne, som er bekymrede for barnet, taler med andre familiemedlemmer end forældrene, for eksempel barnets moster eller bedste-forældre, om deres bekymringer og hvor man kan få hjælp. Dette fordi familiemedlemmer kan være mere åbne overfor dialogen end forældrene. Flere af børnene i panelet udtrykker, at forældre måske ikke kan eller vil anerkende, at det ikke går godt derhjemme.

Husk barnet i samtalen om bekymringen

Mange af børnene i panelet nævner, at det er vigtigt at tale med barnet, før man taler med forældrene. Panelet udtrykker, at de gerne vil informeres og inddrages, når voksne er bekymrede.

Stort set alle i panelet er optagede af, at voksne generelt skal huske at være mere opmærksomme på børns trivsel. Det kan for eksempel være om et barn ser trist ud, har tårer i øjnene eller ligner én, der har haft en svær morgen. De understreger, hvor vigtigt det er at voksne ikke overser tegn på mistrivsel eller vold.

Anbefaling 2

Nem adgang til anonym rådgivning for personer i risiko for at udøve vold

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der etableres et forsøg med et forbyggende tilbud, som har til formål at tilbyde rådgivning til forældre, der er i risiko for at udøve vold.

Børne- og Ungepanelet har fået præsenteret denne anbefaling sammen med anbefaling 3, fordi begge handler om rådgivning til forskellige grupper: personer, i risiko for at udøve vold, børn og pårørende. Panelet har især fokuseret på børn og pårørende – og ikke på dem, der kan risikere at bruge vold. Derfor har de ikke haft nogen kommentarer til netop denne anbefaling.

Anbefaling 3

Nem adgang til anonym rådgivning for børn, der vokser op i hjem med vold, og pårørende

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at forebyggende tilbud, som har til formål at tilbyde rådgivning til enten børn, som vokser op i hjem med vold, eller pårørende til familier med vold understøttes yderligere.

God idé at sikre rådgivning – særligt til pårørende

Børne- og ungepanelet mener, at det er en god idé med adgang til anonym rådgivning. Panelet synes især, det er en god ide, fordi det kan gøre en stor forskel, hvis pårørende til barnet får mulighed for at søge rådgivning og for eksempel spørge: "Hvad kan jeg gøre for de børn?" På den måde kan de få konkret hjælp til, hvordan de bedst kan handle. Panelet fremhæver, at det ofte netop er familie eller venner, der først fornemmer, at noget er galt. Derfor skal familie og venner også have adgang til rådgivning, så de ved, hvordan de kan hjælpe børn der lever med vold i familien.

Rådgivning til børn skal tilbyde hjælp til videre hjælp

Panelet gør opmærksom på, at der allerede findes steder, hvor børn og unge kan søge anonym rådgivning og hjælp – som eksempelvis Børnetelefonen og flere andre hjemmesider. Men nogle børn og unge peger på, at udfordringen ved anonym rådgivning til børn er, at det ikke nødvendigvis fører til hjælp. Én deltager fra panelet fortæller om at tage kontakt til et anonymt rådgivningstilbud til børn og unge, hvor vedkommende oplevede at blive lyttet til, men havde en forventning om at kunne få hjælp, men det kunne rådgivningstilbuddet ikke. Paneldeltageren oplevede sig derfor efterladt i sin situation uden handlemuligheder.

Åbningstider og tilgængelighed er vigtige

Rådgivning skal være tilgængelig, hvis det skal fungere. Én deltager fortæller om en oplevelse, hvor vedkommende havde taget mod til sig og skrevet til en anonym rådgivning, og at der gik en time, før der var svar. Nogle børn og unge ser også en udfordring i, at visse rådgivningstilbud – som

eksempelvis Livslinjen – har åbne- og lukketider. Som en af dem sagde: *“Forestil dig, at du vil slå dig selv ihjel kl. 6, og selvmordslinjen lukker kl. 5. De skal have åbent 24/7. Hvis Circle K kan have åbent døgnet rundt, så kan selvmordslinjen også.”*

For børnene handler det om, at hjælp skal være tilgængelig, når man har brug for det. Det gælder ikke kun i forhold til, hvornår man kan skrive eller ringe til rådgivningen, men også, hvor hurtigt man kan forvente svar.

Anbefaling 4

Børn skal kende sine rettigheder

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der lanceres en national kampagne: Uge 12 mod Vold. Uge 12 mod Vold vil have til formål at understøtte involvering af og dialog med børn om børns rettigheder på et alderssvarende niveau.

Viden om børns rettigheder og vold på skoleskemaet

Hele børne- og ungepanelet giver fuld opbakning til anbefalingen om at øge børn og unges viden om børns rettigheder. De mener, at undervisningen om rettigheder skal foregå i skolen, og nogen i panelet har konkret foreslået en “uge om vold” ligesom uge seks med fokus på seksualundervisning i skolen. Panelet ser gerne, at viden om rettigheder bliver en fast og obligatorisk del af undervisningen og foreslår, at det for eksempel kan starte med en dokumentar eller en tegnefilm. En deltager siger: *“Vi vidste godt, at det ikke var godt derhjemme, men vi vidste ikke, hvor slemt det var.”*

Panelet understreger, at det er vigtigt, at undervisningen handler om forskellige typer af vold, om grænser – og om hvad man kan gøre, hvis man selv eller en ven oplever noget forkert. Undervisningen skal give børn redskaber til at forstå forskellen på tryk og vold, viden om at de har ret til at få hjælp, og hvor de kan få den.

Børn skal lære, at vold ikke er normalt

Panelet fortæller, at mange børn er usikre på, om det de oplever derhjemme er normalt, fordi deres forældre får det til at lyde, som om det sker for alle. *“Mine forældre sagde, at det også sker i andre familier – det var for at få det til at lyde normalt,”* fortæller en deltager.

Det skaber tvivl om, hvad der er normalt og hvad der ikke er. Derfor peger børn og ungepanelet på, at børn og unge skal informeres og undervises tidligt i deres rettigheder og i, hvad vold er. Børn skal også undervises i forskellige typer vold, så de ved, hvad psykisk vold er, og at det heller ikke er okay. Det skal siges tydeligt og ofte, så børn ikke er tvivl om, at det ikke er dem, der er noget galt med.

Viden skal følges op med handlemuligheder

Panelet lægger vægt på, at viden om vold og rettigheder skal følges op med konkrete handlemuligheder for de børn og unge, der oplever vold. Mange børn og unge fremhæver, at det ikke kun handler om at tale om rettigheder – men også om at vise, hvor man konkret kan gå hen og få hjælp.

En af de måder, panelet foreslår, at viden kan følges op med handlemuligheder er *“trivselstimer”* i skolen, hvor børn og voksne kan tale om vold og rettigheder. Det ses som en måde at gøre det lettere for børn, der oplever vold, at sætte ord på overfor lærere og andre voksne.

En anden måde, panelet foreslår, er at hænge plakater eller opslag på skolens toiletter eller døre ind til klasselokalerne med information om grupper for børn, der har oplevet vold. Det skal være noget, man kan læse, uden at nogen ser det. Man skal også kunne skrive eller ringe til den voksne, der leder gruppen og få en snak, inden man beslutter, om man vil være med. Voksne omkring børnene – lærere, pædagoger, trænere og børne- og ungerådgivere – skal kende til grupperne, så de kan fortælle børn om dem.

Panelet foreslår en tredje måde til opfølgning på viden om rettigheder og vold: Lærere skal spille en aktiv rolle i opsporingen af børn, der oplever vold. Klasselærere skal være bedre til at opspore tegn på mistrivsel og spørge ind, også selvom barnet ikke selv siger noget. *“De voksne skal insistere,”* siger en deltager.

Panelet peger generelt på, at tilgængelige og opmærksomme voksne er nøglen til, at et barn betror sig til dem om sine problemer.

Anbefaling 5

Et fælles ansvar i befolkningen til bekæmpelse af vold mod børn

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at:

- 1) der iværksættes en oplysningsindsats til den brede befolkning, som både kan målrettes mere specifikke grupper, eksempelvis forældregrupper, men som også kan udvikles til en folkelig bevægelse på sociale medier mv.*
- 2) der i forbindelse med en bred oplysningskampagne udarbejdes oplysningsmateriale om psykisk mod børn til både børn, fagpersoner og almenbefolkningen vold mod børn til både børn, fagpersoner og almenbefolkningen.*

Oplysning er vigtigt – men det skal være nænsomt overfor børn og mobilisere voksne

Børne- og ungepanelet bakker op om idéen om en fælles oplysningsindsats til hele befolkningen, men understreger, at det er vigtigt, hvordan man gør det. Et barn siger: *“Tv og radio er for meget. Så bliver man mindet om det hele tiden. Det er ikke derfor, man ser tv eller hører radio.”* I stedet foreslås det, at man bruger plakater på gaden. Samtidig peger panelet på, at oplysningsindsatsen gerne må have karakter af en bevægelse – noget, der lever, og som befolkningen kan engagere sig i, ligesom andre bevægelser, eksempelvis Black Lives Matter. Det foreslås, at indsatsen får et hashtag på sociale medier, for eksempel *#NoChildAbuse*, som en måde at dele viden og hjælpe folk med at finde information – ligesom man har set det med *#BlackLivesMatter*.

Viden og information SKAL føre til handling

Alle i panelet peger på, at det er afgørende, at viden skal omsættes til konkret handling – både når

det gælder psykisk og fysisk vold. Især fra de voksne, der er tæt på familien. Flere i panelet fortæller om situationer, hvor naboer, familiemedlemmer og voksne i et religiøst fællesskab tydeligvis kunne se, at noget var galt, men alligevel ikke greb ind eller lod sig afvise, hvis forældrene sagde nej til hjælp.

Som én siger: *"Man kan se det i børns øjne, når de lever med vold. De voksne burde have set det."* En anden fortæller, hvordan naboerne kunne høre skænderierne og volden – og at moren sagde *"shhh, naboerne kan høre det"* – men ingen reagerede. Når voksne ser tegn, men ikke handler, eller kun tilbyder hjælp halvhjertet, opleves det som en svigtet mulighed. Panelet understreger, at det er særligt farligt, hvis børn åbner op og deler noget alvorligt og bliver svigtet af de voksne, der burde hjælpe.

Fokus på viden om psykisk vold både til børn, voksne og fagpersoner

Børne- og ungepanelet synes, det er en rigtig god idé med mere fokus på psykisk vold og understreger vigtigheden af, at anbefalingen retter sig mod bred målgruppe. En panel-deltager udtaler: *"Det er en ret god idé – der er nogen, der ikke bliver slået. Nogen får bare at vide, at de ikke er gode nok. Og det kan man jo ikke se på dem."*

Børne- og ungepanelet peger samlet set på, at fokus, oplysning og viden om psykisk vold skal henvende sig til både børn, voksne og fagpersoner. Flere i panelet fortæller, at de vurderer, at mange voksne ikke ved nok om psykisk vold. Nogle nævner, at der mangler viden blandt fagpersoner – og at det ikke burde være sådan. En af paneldeltagerne fortæller: *"Det burde de allerede vide – politiet, lærerne, alle fagpersoner."*

En paneldeltager fortæller, at hun selv var i tvivl og troede, at man skulle være i livsfare for at kunne få hjælp eller komme på krisecenter. Derfor skal der være mere oplysning om de forskellige former for psykisk vold og de muligheder, man har for at få støtte. Som en af paneldeltagerne udtaler: *"Nogle gange prøver man at være glad og se glad ud,"* til trods for at vedkommende har det svært. Det kræver opmærksomme og informerede voksne at kunne se bag adfærden.

Derfor skal voksne turde at spotte tegn, som eksempelvis hvis barnets adfærd ændrer sig, eller hvis forældrenes opmærksomhed glider væk fra barnet. Panelet forslår, at voksne skal stille konkrete spørgsmål som: *"Siger dine forældre noget dårligt om dig?"* og efterfølgende turde gå dybere ind i samtale med barnet. Nogle i panelet peger også på, at det kan være sårbart, når voksne spørger ind til det hårdeste, man har oplevet, og det fremhæves, at det netop kræver viden og kompetencer at tale med børn og unge på en god måde.

Opfordringen fra flere i panelet lyder derfor *"Snak med alle børn og unge om hvad man kan gøre, når man oplever psykisk vold"* Panelet ser det som en vigtig indsats, fordi det kan give både børn og voksne sprog og viden om noget, der ellers er svært at se og tale om og dermed handle på.

Viden om børneopdragelse skal udbredes til forældre

Flere i panelet er optaget af at tale om opdragelse, fordi de oplever volden som deres forældres måde at forsøge at opdrage dem på. Panelet pointerer, at forældre ofte mangler indsigt i egne

begrænsninger. Flere peger på, at forældre skal have viden om, at vold ikke er en opdragelsesmetode, og at det er nødvendigt at søge hjælp, når de selv har det svært.

Nogle af paneldeltagerne oplever, at forældre lægger ansvaret over på dem. Det kan for eksempel være ved at give barnet skyld for, at familien ikke fungerer. Panelet indikerer derfor, at en oplysningsindsats også skal bidrage til at lære både voksne og børn, at vold ikke er en måde at opdrage på – og at det er noget, man skal tale om og bryde. En deltager i panelet udtaler: *“Vi skal lære familien at [vold] ikke er en måde at opdrage på – det virker ikke. Det er samfundets og fællesskabets opgave at fjerne den sociale arv.”* Det peger på, at en oplysningskampagne også bør fokusere på viden om opdragelse og målrettes forældre.

Anbefaling 6

Øget tværsektorielt samarbejde i opsporingen af børn udsat for vold

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der iværksættes et forsøg med børne- og ungerådgivere, der fysisk rykker arbejdsplads til eksempelvis en politistation, uddannelses-institution eller sygehus med det formål at kunne rådgive andre faggrupper og bistå til koordineringen af sager om vold mod børn allerede fra sagens begyndelse.

Overordnet god idé – børn skal møde kompetente og informerede voksne

Børne- og ungepanelet ser mere samarbejde på tværs af voksne som en rigtig god idé. For panelet handler mere samarbejde om at blive mødt af kompetente og informerede voksne med forståelse for deres situation, så børn bliver taget alvorligt og ikke skal genfortælle deres oplevelser gang på gang. Panelet tænker tilbage på erfaringer med voksne med forskellige niveauer af viden og kompetencer og håber, at ideen om mere samarbejde og vidensdeling vil være med til i højere grad at sikre, at børn får hjælp i tide. Et eksempel kommer fra en af deltagerne, der i forbindelse med en akut og alvorlig sygehusindlæggelse ikke fik tilbudt den hjælp, som vedkommende havde brug for, og som peger på personalets manglende viden om vold og tegn på vold som årsagen.

Paneldeltageren understreger, at personalet burde have stillet spørgsmål og tilbudt hjælp og/eller henvist til en psykolog eller andet: *“Tage mig i hånden. Ikke give slip”*, men det, der skete, var, at den unge *“bare kunne tage hjem”*. Samtidig udtrykker enkelte af paneldeltagerne tillid til, at fagpersoner er i stand til at vurdere, hvad der skal deles og med hvem, så der ikke deles unødvendige oplysninger i samarbejdet.

Husk at informere børnene

Flere af børnene i panelet understreger samtidig, at det er vigtigt, at barnet informeres. En udtaler: *“Det er vigtigt, at man bliver informeret, om at det sker – altså informationsdelingen.”*

Det skaber tryghed at blive involveret og informeret om, hvad der skal ske, og hvad der bliver sat i gang. Det handler om at blive betrygget i, at der er nogle voksne, som ser barnets problem, anerkender det og er i gang med at handle på det. Det handler ikke kun om at få hjælp. Det handler også om at føle sig hørt og set undervejs. Panelet understreger altså, at når der skal være mere

samarbejde mellem voksne, skal der også være en tydelig og børnevenlig kommunikation om, hvad der bliver gjort og hvorfor.

Anbefaling 7

Videndeling på tværs af myndigheder

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der etableres en mulighed for deling af relevante oplysninger på tværs af myndigheder, som kan anvendes systematisk i arbejdet med opsporing af børn og unge udsat for vold.

“Fucking god idé” udbryder en i panelet spontant på denne anbefaling, fordi delingen af informationer kan være med til at sikre, at børn tilbydes hjælp i tide. En anden i panelet giver dog udtryk for, at det skal gøres varsomt, da det kan være ubehageligt, at alle kender ens hemmeligheder. Det indikerer, at det er vigtigt at være opmærksom på, at deling af oplysninger skal ske med omtanke og respekt for barnets følelse af privatliv og tryghed.

Anbefaling 8

Udbredelse af behandlingstilbud til yngre børn

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der udbredes et behandlingstilbud i de danske børnehuse målrettet børn i alderen 0-6 år.

Generelt forstod panelet ikke oversættelsen af anbefalingen, og derfor gav panelet ikke udtryk for, om det var en god eller dårlig idé. Da de fik hjælp til at forstå anbefalingen, reagerede en af deltagerne med at kalde det “en god idé”, men sagde også, at det kunne være “for meget for barnet”, hvis det ikke tilpasses barnets alder og udvikling. Altså at det kan føles overstimulerende eller utrygt, hvis behandlingen ikke tager højde for, hvor små børnene er, og hvordan de forstår verden.

Anbefaling 9

Retningslinjer til øget tryghed og kontinuitet i barnets forløb

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der udarbejdes vejledende retningslinjer for sagsbehandleres håndtering af sager om børn, som har været udsat for vold, hvor fokus er på barnet og barnets behov. Sådanne retningslinjer bør ligeledes indeholde vejledning til, hvordan der i videst muligt omfang sikres kontinuitet for barnet bl.a. i form af gennemgående tryghedspersoner for barnet.

Regler for tryghed og kontinuitet skal ikke kun være regler, men rammen for tilgangen til børn

Børn- og ungepanelet er grundlæggende positivt stemt overfor idéen. Panelet peger overordnet på vigtigheden af trykke voksne, som de kan betro sig til, og som kan hjælpe dem. Panelet fremhæver, at denne anbefaling kun kan opnås, hvis voksne fagpersoner reelt ændrer den måde, de møder og arbejder med barnet på.

Nogle i panelet udtrykker bekymring for, at regler i sig selv kan stå i vejen for at tilpasse den måde, man gør tingene på overfor det enkelte barn. Men de fleste i panelet er optimistiske med hensyn til, at reglerne kan bruges til at imødekomme børns behov.

Samlet set efterlyser panelet færre skift i kontakten med voksne, tydelig og ærlig kommunikation samt trykke, tilgængelige voksne, som tager ansvar og holder deres løfter. Panelet giver udtryk for, at reglerne bør tage udgangspunkt i børns erfaringer og behov samt understøtte en tilgang til børn, der præges af tryk, nærvær, ærlighed og tid til relationen.

Gennemgående voksne – færre skift

Panelet giver udtryk for, at det er centralt at fokusere på tiltag, der kan mindske antallet af skift af børne- og ungerådgivere i barnets sag i kommunen. Det vigtigste for panelet er voksne, som kender ens historie, og som kan skabe tryk forud for den tillid, der opstår over tid. *“Man mister tillid, når der hele tiden er nye.”*

Alle i panelet fortæller om, hvordan det opleves som belastende og utrygt at skulle fortælle om volden til nye voksne gentagne gange. Derfor mener panelet, at det vigtigste reglerne skal være med til at sikre, er færre skift og flere gennemgående voksne, som de kan opbygge en tillidsfuld relation til.

I tråd med arbejdsgruppens forslag om faste trykspersoner foreslår panelet, at der etableres rammer for en gennemgående voksen, som kan følge barnet tæt. Det kan være en kendt voksen fra barnets netværk, en bisidder eller en rådgiver, der tjekker ind jævnligt for eksempel på barnets skole. Det er ikke alle børn, der selv kan sige fra eller bede om hjælp, og derfor er det de voksnes ansvar at sikre, at nogen holder øje, er vedholdende og følger op.

Tid til hele barnet i sagsbehandlingen

Panelet peger på, at børne- og ungerådgivere ofte har travlt. De understreger, at tillid tager tid, og at det er afgørende, at voksne respekterer barnets grænser og tempo. En deltager fortæller *“De skal ikke presse noget ud af barnet.”* Panelet siger, at det betyder meget, at den voksne bruger tid på at opbygge en relation og ikke bare stiller en masse spørgsmål, som barnet skal svare på med det samme. *“Hun havde sin egen dagsorden,”* fortæller en af deltagerne i panelet – *“det føltes meget kontrollerende.”*

Regler bør forpligte fagpersoner til at give tid til relationsarbejde og anvende fleksible samtaleformer, som for eksempel at gå en tur eller tale sammen i barnets egne omgivelser og ikke kun bag skrivebordet.

Forpligtelse til tydelig kommunikation og ærlighed

På tværs af alle børn og unge i panelet peges der på vigtigheden af, at voksne er ærlige og

informerende. Flere i panelet fremhæver derfor, at retningslinjerne bør indeholde forpligtelser for fagpersoner til altid at informere barnet om, hvad der skal ske, og hvorfor. Det glæder for eksempel ved anbringelse eller underretning, så barnet får mulighed for at forberede sig mentalt. Det giver samtidig barnet mulighed for at bevare tilliden til de voksne, der underretter.

Når voksne pynter på virkeligheden eller undlader at fortælle, hvad der sker, skaber det utryghed og mistillid. Som en af de deltagere i panelet udtaler: *"Stop med at lyve. Vi havde en rådgiver som bildte os ind, at der var fest, kage og hoppeborg på børnehjemmet. Sig det i stedet som det er".*

Panelet efterspørger klare beskeder – også når det handler om svære ting som flytninger, undersøgelser eller hvad der skal til for at komme hjem igen. Panelet mener, at reglerne skal forpligte fagpersoner til at forklare formål, indhold og konsekvenser af undersøgelser og forløb i et børnevenligt sprog. Forklaringer skal gentages løbende og tilpasses barnets alder og situation.

Reglerne skal sikre hurtige og forpligtende svar

Børn og unge i panelet fremhæver desuden behovet for, at kontaktpersoner er reelt tilgængelige. Flere i panelet nævner situationer, hvor de har haft brug for hjælp og støtte, men ikke har kunne få fat på den voksne. En i panelet mener, at det bør være kontaktmuligheder som: *"Ikke bare [er] via en app, hvor der går en måned, før nogen svarer."*

Panelet efterspørger pålidelige og tilgængelige kontaktveje, så man som barn ved, at man få hjælp. Flere fra panelet påpeger konsekvenserne ved, at de ikke er der. *"Så får man en man kan skrive til, en livline tror man, og så svarer de ikke pga. ferie og syge børn hele tiden."* Reglerne bør sætte en ramme for maksimal svartid på henvendelser fra børn og sikre, at barnet altid har minimum én kommunikationskanal (for eksempel telefon, mail eller app), som tjekkes regelmæssigt.

Voksne skal tage ansvar fra børn

Panelet er optaget af, at reglerne bør støtte børn og unge ved at tage ansvar fra dem. Her spiller børne- og ungerådgiveren en væsentlig rolle. Panelet understreger, at det betyder at børne- og ungerådgiveren skal være opmærksomme på ikke at få børn og unge til at føle skyld over at have fortalt om deres oplevelser. En paneldeltager fortæller, hvor vigtigt det er, at den kontakt, der er til børne- og ungerådgiveren aldrig må blandes sammen med økonomi. *"Man føler sig som en byrde"*, som en deltager udtrykker det. Efterfølgende tilføjer paneldeltageren, at det burde være en selvfølge, at børn og unge ikke skal inddrages i økonomien bag den hjælp, de tilbydes eller modtager.

Panelet nævner også behovet for, at børne- og ungerådgiveren tager ansvar for møder, hvor forælderen ikke er i rummet, i stedet for at spørge barnet, om de har brug for, at forælderen går ud af rummet.

Anbefaling 10

Systematisk overblik over indsatser til børn udsat for vold

Arbejdsgruppen om vold mod børn anbefaler, at der laves et samlet systematisk overblik over eksisterende indsatser til støtte for børn, som har været udsat for vold, på tværs af civilsamfundene og det offentlige system.

Overblik over indsatser til både voksne og børn

Panelet er positivt stemt over for idéen om at skabe et samlet overblik over, hvor og hvordan børn kan få hjælp, når de har været udsat for vold. Flere i panelet understreger, at det er vigtigt, at *"barnet også selv kan se listerne"*, så man ved, hvor man kan henvende sig – for eksempel til kommunen, familieretshuset eller børnehuset.

Flere af paneldeltagerne fortæller om, at det kan være svært at finde de rette indsatser i fællesskab med ens børne-og ungerådgiver. Det kan for eksempel være hvis rådgiveren ikke er lydhør overfor deres perspektiver, eller hvis de føler sig presset til at sige ja til rådgiverens forslag af bekymring for, at de ikke får tilbudt anden hjælp. En paneldeltager fortæller: *"Man er bange for at blive forladt, hvis man siger fra. Bange for at de tror, man ikke vil have hjælp"*. Flere i panelet giver udtryk for, at listen over indsatser kan være et værktøj og en invitation til barnet om at være med til at finde denne rette indsats for dem.

En deltager i panelet fremhæver en positiv erfaring med et godt overblik i egen kommune, og hvordan det oplevedes som en hjælp. Panelet forslår, at både forældre og børn skal kende til de muligheder, der findes. Både børn og forældre har brug for at vide, at der er hjælp at få, og hvordan de kan få fat i den.

Om børne- og ungepanelet

I dette afsnit beskriver vi vores metodiske og etiske overvejelser omkring gennemførslen af et børn- og ungepanel til Social- og Boligministeriets arbejdsgruppe om vold mod børn.

Panelet har haft til formål at give råd til, hvordan vi skal hjælpe børn, der oplever vold i hjemmet, samt kvalificere arbejdsgruppens anbefalinger. Børnerådets sekretariat har udviklet, planlagt og gennemført panelets aktiviteter sammen med en psykolog fra Børnehus Hovedstad og med sparring fra en børneinddragelsesekspert fra Børns Vilkår.

Oprindeligt var panelet planlagt til at være to heldagsworkshops med alle deltagere, hvor de i fællesskab kunne komme med gode idéer og lade sig inspirere af hinandens perspektiver. På grund af udfordringer med at samle alle deltagere på de to workshops har vi måttet udvide deltagelsesformerne. Det betyder, at fire børn og unge har deltaget i to heldagsworkshops, fire har været en del af panelet ved at deltage i interviews og seks børn har deltaget i 1,5 times workshop i en allerede etableret børnegruppe.

Hvem

- 14 børn og unge
- 6-20 år
- Alle børn og unge har oplevet vold i hjemmet
- To heldagsworkshops, interviews og en 1,5 times workshop i en børnegruppe

Rekrutteringen til panelet fandt sted gennem organisationer og fagpersoner med kendskab til børn og unge, som har oplevet vold i hjemmet. Der er udarbejdet informationsmateriale til både forældre, børn og unge samt de fagpersoner, som formidlede kontakten. Der er indhentet samtykke til deltagelse fra unge over 15 år og fra forældremyndighedsindehavere eller værge for børn under 15 år. Børnene og de unge har deltaget på baggrund af motivation og har modtaget en gave som tak for deres deltagelse.

Vi har benyttet forskellige metoder afhængigt af målgruppen og formålet med aktiviteterne. Overordnet har vi arbejdet med udgangspunkt i *fremtidsværkstedsmetoden* til at indsamle børn og unges egne gode råd til området. Derudover har vi anvendt børnevenlige oversættelser og opgaver inspireret af metoden design probes til at arbejde struktureret med kvalificeringen af arbejdsgruppens anbefalinger.

Alt det indsamlede materiale med input fra de deltagende børn og unge er brugt til at samle og formidle både panelets perspektiver og idéer i del 1 om panelets gode råd og idéer. Det samme

gør sig gældende for del 2 om panelets kvalificering af arbejdsgruppens anbefalinger. Børne- og ungepanelets gode råd og kvalificeringer i dette hæfte er et resultat af Børnerådets sammenskrivning og analyse af børnenes udsagn. Alle børn og unges udsagn er nedskrevet i noteform i det øjeblik, de er blevet sagt, og derudover er interviewene også lydoptagede. Af hensyn til den overordnede tidsramme har det ikke været muligt at foretage en kvalificering af Børnerådets analyse, herunder formidlingen af panelets råd og kvalificering, sammen med børne- og ungepanelet.

Metode til gode råd

Vi har anvendt fremtidsværkstedsmetoden, da denne metode tilbyder en struktureret og tryk ramme, hvor deltagerne bevæger sig fra kritik af de nuværende forhold, over drømme og visioner for en utopisk fremtid, til konkrete og realistiske løsningsforslag. Metoden tilpasses børn ved at tilføje legende og kreative øvelser, eksempelvis ved brug af visuelle elementer. Dette skaber et rum, hvor kommunikationen foregår både verbalt og visuelt - både i formidlingen af øvelserne og måden, hvorpå børn og unge kan give deres input.

Metoden er blevet anvendt til at planlægge og strukturere både workshops og interviews med udgangspunkt i de tre faser: kritikfasen, drømmefasen og realiseringsfasen. Alle børn og unges perspektiver, inklusive dem der er kommet til udtryk i forbindelse med præsentationen af konkrete anbefalinger, er inddraget i de gode råd, som præsenteres i del 1.

Metode til kvalificering af arbejdsgruppens anbefalinger

Børne- og ungepanelet har kvalificeret arbejdsgruppens anbefalinger. Medarbejderne fra Børnerådets sekretariat har oversat anbefalingerne til et børnevenligt format med let afkodelige titler. Hver anbefaling indeholder en beskrivelse af, hvem målgruppen er, hvad den konkrete forandring indebærer, og i hvilken sammenhæng idéen ville realiseres. Derudover er der tilføjet praksisnære eksempler, så anbefalingerne bliver lettere at forstå, samt refleksionsspørgsmål for børn og unge til at skabe engagement og vedkommenhed i børnene og de unges kvalificeringsarbejde.

Deltagerne i de to heldagsworkshops har læst og vurderet alle anbefalinger og arbejdet videre med selvvalgte anbefalinger i opgavehæfter inspireret af metoden design probes. I opgavehæftet har deltagerne kunne give feedback på, hvad de mener fungerer og ikke fungerer ved anbefalingen, tilføje konkrete forbedringsforslag, udpege relevante målgrupper og illustrere anbefalingens potentiale med billeder.

De interviewede børn og unge er blevet præsenteret for tre til fem anbefalinger, udvalgt på baggrund af deres egne erfaringer og med fokus på at få kvalificeret alle anbefalinger. Den etablerede børnegruppe er ikke blevet forelagt arbejdsgruppens konkrete anbefalinger. Deres perspektiver er dog inddraget i kvalificeringen, når de har talt ind i problemstillinger eller løsningsmuligheder i anbefalingerne, også selvom de ikke har været direkte præsenteret for en anbefaling. Det samme gør sig gældende for de deltagere, som har været præsenteret for arbejdsgruppens anbefalinger.

Etik

Børnerådet ser børn som eksperter i eget liv. Vi arbejder ud fra, at barnets viden om sig selv er unik og betydningsfuld. Børn, der inddrages i Børnerådets aktiviteter, mødes med anerkendelse, respekt for egen integritet og med nænsomhed i forhold til en eventuel sårbarhed.

I rekrutteringen til dette arbejde har vi haft kriterier, som sikrer, at de børn og unge, der deltager, har modtaget en form for hjælp og er på tilpas afstand af volden til trygt at kunne deltage i aktiviteter om vold sammen med andre børn og unge uden bekymring for retraumatisering. Vurderingen af dette er foretaget af fagpersoner, som kender barnet eller den unge godt.

Børnerådet arbejder med kontinuerlig etisk refleksion. Formålet er at sikre en høj etisk standard – både formelt og i mødet med børn og unge. Det gælder også ved indhentning og behandling af det kvalitative materiale, hvor vi tager afsæt i Børnerådets generelle etiske retningslinjer.

For at omsætte de etiske retningslinjer til praksis har vi udarbejdet en liste over etiske handlinger. Den indeholder blandt andet anvisning til, hvordan vi håndterer situationer, hvor et barn eller en ung fortæller os noget bekymrende, samt beslutninger om, hvordan vi informerer børn og unge forud for deres deltagelse. Dette sker via breve og videoer, der introducerer dem til formålet og de voksne, der deltager.

Vi tydeliggør for børnene og de unge, hvad panelet går ud på, og arbejder bevidst med klare aftaler om deres rettigheder, anonymitet, underretningspligt og brugen af deres perspektiver. Alt er tilrettelagt med fokus på, at børn og unge er inddraget på en tryk og respektfuld måde med fokus på børns og unges autonomi og rettigheder.

Børnerådet har i denne formidling lagt særlig høj vægt på børns og unges anonymitet grundet temaets sårbare karakter og af hensyn til den relativt lille gruppe af børn og unge, der har deltaget. Derfor præsenteres kønsfordelingen ikke for læseren, og det gør børnenes og de unges alder heller ikke i forbindelse med citater. Alle navne er fiktive.

Der vil blive lavet en tilbagemelding til deltagerne i form af en video, hvor vi præsenterer resultaterne af arbejdsgruppens indstilling til udmøntningen af den økonomiske ramme. Derudover viser vi, hvordan deres perspektiver er blevet inddraget i arbejdsgruppens afrapportering og dette hæfte.

Hovedgaden 12, 1D-E
7190 Billund
Telefon: +45 33 78 33 00
E-mail: brd@brd.dk